1999-04-13

Till Socialdepartementet

Ansökan om medel för utveckling av ett regionalt FoU-centrum inom äldreområdet i Uppsala län

1. Inledning

Denna ansökan avseende medel för utveckling av ett regionalt FoU-centrum inom äldreområdet refererar till den gemensamma avsiktsförklaring som Landstinget och Kommunförbundet i Uppsala län samt Uppsala universitet avgivit. I denna uttrycks en gemensam avsikt att utveckla samarbetsformer för en problemorienterad och tvärvetenskaplig forskning, verksamhetsutveckling och kunskapsspridning inom äldreområdet samt att verka för nödvändig samordning och samarbete såväl inom universitetet, kommunerna respektive landstinget som mellan dessa parter. BIL 1

För att påskynda utvecklingen i den angivna inriktningen ansöker Landstinget i Uppsala län och Kommunförbundet i Uppsala län gemensamt om medel för utveckling av ett regionalt FoU-centrum inom äldreområdet. Vår ansökan kommer att kompletteras efter det att universitetet lämnat in ansökan om Nationellt forskningsinstitut för äldrefrågor.

2. Bakgrund

Inom Uppsala län finns en tradition av samverkan mellan landstinget och kommunerna. Ädelreformen innebar en stor förändring inom äldrevården inom länet men var också en naturlig fortsättning på den samverkan som redan hade etablerats mellan kommunerna och landstinget. Kommunerna och landstinget inom Uppsala län valde att gå längre än vad som Ädelreformen angivit, exempelvis inom hemsjukvård och hjälpmedelsförsörjning.

En rad olika samverkansprojekt förekommer mellan huvudmännen. Landstinget och kommunerna har genom ett samverkansorgan, Läns-LAKO, bland annat gemensamt utvecklat metoder och rutiner för informationsöverföring mellan sjukhusen och kommunala verksamheter. Vidare har man i en särskild samverkansgrupp gemensamt utvecklat former för läkarinsatser i den kommunala äldreomsorgen. Inom länet finns även en samverkansgrupp på tjänstemannanivå med uppgift att hantera alla gränsdragningsproblem, föreslå åtgärder samt leda förändringsarbetet.

FoU-arbetet i kommuner och landsting har olika tradition och har utvecklats efter olika förutsättningar. Landstinget har genom Akademiska sjukhuset sedan många år en nära koppling till FoU inom hälso- och sjukvården och etablerade nätverk med främst den medicinska fakulteten. Här finns av tradition forskning nära förenat med den kliniska hälso- och sjukvården. Genom kombinationstjänster, s k kliniska lektorat har också viss personal,

främst läkare, i sin tjänst förenat undervisning och forskning med klinisk verksamhet. Kliniska lektorat diskuteras nu även för andra personalkategorier.

Inom landstinget i Uppsala län har gjorts en inventering av kostnader för FoU-verksamheten inom hälso- och sjukvården. Inventeringen som genomförts i samarbetet med medicinska fakulteten redovisar FoU-insatser som finansieras av såväl statliga medel som landstingsinterna medel. De landstingsinterna medlen utgör 140 mkr. Huvuddelen av dessa medel avser FoU-arbete inom Akademiska sjukhuset. Medlen är uppbundna i olika projekt men successivt kommer medlen att kunna disponeras för nya utvecklingsområden. Dessa medel finns inom projekt på sjukhusets olika områden och endast en mindre del kan härröras till utvecklingsinsatser som berör de äldres situation. Den inventering som gjorts av det landstingsfinansierade FoU- arbetet är på många sätt unikt i landet och det skall nämnas att det funnits betydande metodproblem i arbetet. Materialet kommer dock att ligga till grund för ett ökat engagemang i FoU-frågor inom landstinget. Mot denna bakgrund har också inrättats ett utskott till landstingsstyrelsen som skall hantera FoU-frågorna.

Vid Kommunförbundet i Uppsala län pågår sedan våren 1998 ett FoU-stödprojekt för kommunernas äldreomsorg, handikappomsorg samt individ- och familjeomsorg i länet. Projektet bedrivs med etableringsstöd från Socialstyrelsen t o m 1999 12 31. Syftet är att lägga grunden för ett kvalificerat FoU-stöd till socialtjänsten i Uppsala län genom samverkan med Uppsala universitet och Institutionen för socialt arbete vid Stockholms universitet. FoU-stödprojektet består av flera delar:

- För att bl a utveckla formerna för samverkan mellan forskning och socialtjänst har bildats ett FoU-samråd, där representanter för de medicinska och samhällsvetenskapliga fakulteterna vid Uppsala universitet, Socialhögskolan vid Stockholms universitet samt socialcheferna i länets kommuner deltar. I denna grupp har bland annat former för utökad samverkan mellan forskning och socialtjänsten diskuterats. Föreliggande förslag är en vidareutveckling av de samverkansidéer som utgör grunden för FoU-stödprojektet.
- En FoU-utbildning (10 poäng) genomförs under 1999 med 36 deltagare varav 12 med särskild inriktning mot äldreområdet. Det är en förhoppning att dessa kommer att använda sina kunskaper för det framtida FoU-arbetet inom socialtjänsten.
- För spridning av aktuell forskning och för att väcka intresse för forskningsbaserad kunskap anordnas temadagar.
- En FoU-samordnare samordnar verksamheterna och fungerar som brobyggare mellan ingående verksamheter.

Parterna har också ett väl utvecklat regionalt samarbete i olika konstellationer, vilket skapar naturliga plattformar för spridning av såväl vunna erfarenheter som samarbetsformer.

Inom Uppsala universitet bedrivs specialiserad forskning inom äldreområdet inom ett flertal discipliner och även i samarbete över fakultetsgränser. Vid sidan om den samhällsvetenskapliga och medicinska fakulteten bör framhållas att det vid Uppsala universitet finns en farmaceutisk fakultet där bland annat forskning bedrivs om äldre och läkemedel. Vidare har Uppsala universitet en särskild virtuell IT-fakultet som skapats för att samordna verksamheten tvärs över de gamla fakultetsgränserna.

Vid Uppsala universitet startar hösten 1999 ett utbildningsprogram i social omsorg på magisternivå. Detta utbildningsprogram, som bygger på ett nära samarbete mellan olika institutioner och fakulteter har planerats i samråd med kommunala företrädare.

Utbildningsprogrammet blir också en viktig grundsten för framtida tvärvetenskaplig och problemorienterad forskning inom äldreområdet.

Den 1 jan 1998 överfördes huvudmannaskapet för vårdutbildningarna från landstinget till Uppsala universitet. I respektive programstyrelse finns såväl landstinget som kommunerna representerade.

3. Situationsanalys

Uppsala län är ett område med stark befolkningstillväxt samtidigt som länet har en relativt ung befolkning med 14,4 % som är över 65 år. Inom länet är variationen stor med c:a 20 % över 65 år i norra delen av länet och endast 7,4 % över 65 år i södra delen av länet. Samtidigt som vi är det 6:e största länet i Sverige är vi det län som har den yngsta befolkningen. Vi är också det län som kommer att ha den största procentuella ökningen av antalet äldre under kommande 10-årsperiod. Gruppen som är 65 år och äldre kommer att öka med 25 %.

De äldres allt större andel av befolkningen och det därmed sammanhängande behovet av vård, omsorg och hälso- och sjukvård är ett välkänt faktum. Hur samhället ska klara finansieringen av detta har stått i fokus i ett flertal rapporter. Förutom mer resurser behövs också nya kunskaper, andra organisationsformer, nya stödformer/tjänster och förmodligen också nya strategier för att medborgarna i samhället ska kunna åldras med värdighet, känna trygghet, ha goda levnadsvillkor med tillgång till den vård och service de behöver. Ett systematiskt, problemorienterat forsknings- och utvecklingsarbete bör kunna lämna bidrag till detta.

Kommunerna har under de senaste åren fått ett allt bredare ansvar för olika vård och stödinsatser till de äldre. Även människor med stora vårdbehov vårdas idag i det egna hemmet eller i kommunala särskilda boendeformer. Detta innebär strukturella förändringar inom såväl landstingets hälso- och sjukvård som kommunernas socialtjänst. Detta innebär också ett möte mellan två kulturer, en medicinsk och en social. Hälso- och sjukvård respektive äldreomsorg har olika traditioner och bedrivs enligt olika regelverk. Dessa perspektiv/insatser måste nu förenas med utgångspunkt i enskilda äldre personers behov av både kvalificerade hälso- och sjukvårdsinsatser och ett gott socialt stöd. Att erbjuda även avancerade medicinska insatser i en hemmiljö ställer krav på nya kunskaper och nya samarbetsformer mellan sjukvård och socialtjänst. Det ställer också krav på förkunskaper om det naturliga åldrandet och utveckling av former för större delaktighet och inflytande för människorna själva.

Inom akutsjukvården har på senare tid noterats ett starkt ökat tryck på akutmottagningarna från äldre personer. En närmare analys har visat att det främst är äldre inom ordinärt boende som uppsöker akutsjukvården.

I samband med läkemedelsreformens genomförande och decentralisering av kostnadsansvaret för läkemedelsförmånen till landstingen har i landstinget särskilt uppmärksammats frågor kring äldre och läkemedel och särskilt för brukare i särskilt boende. Två projekt kring äldre och läkemedel pågår för närvarande med stöd av landstingets läkemedelskommitté varav det ena också stöds av Landstingsförbundet.

Informationsteknik och informationshjälpmedel utvecklas mycket snabbt. Många visioner finns om den äldre personen som i sitt eget hem via internet har tillgång till sin egen journal, kan göra tidsbeställningar till sjukvård, avboka planerade besök, beställa sjukresor mm. En förstudie med finansiering av EU-medel pågår under våren 1999 där 100 patienter på

Akademiska sjukhuset erbjuds ovanstående service. Med telemedicin finns nya möjligheter att fokusera på medicinska behov med tekniken som verktyg samtidigt som patienten kan erbjudas vård närmare hemmet.

Även om behovet av sjukvård och omsorg ökar kommer alltfler pensionärer att vara friska och aktiva långt upp i åldrarna. Det finns dock inget entydigt samband mellan förekomst av sjukdom och hjälpbehov, vilket konstateras av Svenska kommunförbundets äldreberedning. I äldreberedningens slutrapport ”Vår framtid” sägs att ”närmare åtta av tio personer över 65 år uppger att de har någon långvarig sjukdom, drygt hälften att de har mer än en sjukdom”. Samtidigt konstaterar man att olika individer med samma problem kan uppleva behov av hjälp mycket olika. ”Mer än åtta av tio personer i åldrarna över 75 år uppger att deras hälsa är god eller mycket god. Hur människorna själva uppfattar att de mår påverkar troligen vilken hjälp de tycker att de behöver.” Denna paradox pekar på behovet av mer kunskaper om sambanden mellan sjukdom, upplevd hälsa och behov av omsorg och sjukvård.

Inom både landsting och kommuner sker omfattande pensionsavgångar under de närmaste tio åren. Länsarbetsnämnden har i en rapport visat att i Uppsala län uppkommer ett behov av nyrekrytering av c:a 3 500 personer till landstingets och kommunernas omvårdnadsverksamheter till följd av pensionsavgångar fram till och med år 2005. Därutöver uppkommer ett betydande behov av nyrekryteringar av andra orsaker. Den brist på personal som kan förutses kräver ett från båda parter gemensamt agerande för att förhindra, fördröja eller dämpa vårdbehoven. En väl utbyggd FoU-verksamhet kan vara ett sätt att höja vårdyrkenas status och attraktivitet.

Beträffande forskning inom äldreområdet sker omfattande verksamhet inom ett flertal fakulteter. En mångfald finns och det tvärvetenskapliga arbetssättet utvecklas. Ett antal intressanta forskningsprojekt har identifierats, vilka skulle kunna utgöra viktiga områden för FoU-samverkan. BIL 2

Den traditionella forskningens problemformulering och resultat har i många fall inte en relevans för de verksamheter som står i direktkontakt med brukaren/patienten. Här finns en klyfta som måste överbryggas.

Inom de verksamheter som möter brukaren finns en omfattande erfarenhetskunskap. Forskare skulle kunna hjälpa till att synliggöra, systematisera och analysera denna speciella form av kompetens.

4. Inriktning av ett regionalt FOU-centrum inom äldreområdet

4.1 Verksamhetsidé

Andelen äldre växer i samhället samtidigt som de offentliga resurserna är begränsade. Detta leder till ett ökande ekonomiskt gap som ökar om vi inte finner nya vägar och nya värderingar. För att finna dessa är det viktigt att öka den offentliga kunskapen om hur äldre lever. Vårdsamhället måste lära sig av de äldre medborgarna hur det är att vara äldre. Kunskapen finns i äldreforskningen och i äldrekollektivet. Denna kunskap måste tillvaratas.

Genom att sammanföra kompetens inom landsting, kommuner och universitet och skapa en slagfärdig samverkan mellan parterna skapas förutsättningar för ett bättre utnyttjande av vår

samlade kompetens och en positiv utveckling av vård och omvårdnad för äldre. I detta sammanhang ska också den enskilda patientens/brukarens delaktighet betonas. Arbetet inom det regionala FoU-centret ska kännetecknas av ett nätverksinriktat arbetssätt och främja en dialog mellan praktiker och forskare.

Syfte med det regionala FoU-centret är att hitta former för utveckling av kunskap som bygger på den kompetens och de erfarenheter som finns bland personalen. Här behövs metoder för att synliggöra, systematisera och reflektera över den erfarenhetskunskap som finns inom verksamheterna. Inom FoU-verksamheten ingår också att hitta nya former för spridning av relevant forskning. Detta kan mer konkret innebära arbete med metod- och verksamhetsutveckling, kvalitetssäkring och utvärdering.

4.2 Mål

Mål för verksamhet inom det regionala FoU-centret ska vara att uppnå en god livskvalitet för de äldre inkluderande en god vård och omsorg där brukare/patient och anhöriga är delaktiga genom en kunskapsbaserad utveckling samt ett FoU-stöd till beslutsfattare och planerare.

Det är väsentligt att forskningsperspektivet utgår från den äldre i dennes möte med personal och att forskare och praktiker tillsammans formulerar relevanta frågeställningar.

Mer konkret ska FoU-verksamheten arbeta med:

- Utveckling och spridning av metoder och strategier för praktikers studier av den egna verksamheten, för utvärdering och kvalitetsutveckling

- Initiera och medverka i forsknings- och utvecklingsprojekt utifrån frågeställningar som har sin grund i den praktiska verksamheten och/eller äldres perspektiv på sin livssituation

- Kartläggning och spridning av relevanta kunskaper från forskning till olika personalkategorier, samt till äldre personer och närstående

4.3 Verksamhetens innehåll

FoU-centrum ska ses som en mötesplats och/eller torg. Här kommer att mötas praktiker från fältet, forskare som driver projekt inom universitetet, personer som driver utvecklingsarbeten inom sin egen enhet m fl. Formen av en mötesplats ska skapa kreativitet utan att därmed bryta ner redan etablerade effektiva strukturer. Mötesplatsen/arenan är i dagsläget Uppsala län, men med den koppling som universitetet och landstinget har med sjukvård gentemot andra län finns också förutsättningar för samarbete med andra län/regioner.

Verksamhetens innehåll kommer till vissa delar att successivt formuleras under treårsperioden. Följande intressanta temaområden kan dock redan i nuläget identifieras:

- **De äldres perspektiv på sin livssituation och på åldrandet**. Vad försvårar resp underlättar upplevelsen av ett gott liv. Vilka faktorer påverkar den upplevda hälsan och upplevelsen av ett gott liv. Samband mellan sjukdom, upplevd hälsa och behov av vård analyseras. Vilka vård/omsorgs/stödformer behöver utvecklas för att förlänga upplevelsen av hälsa och välbefinnande. Etik, integritet och bemötande är här centrala begrepp.

Genom exempelvis fokusgrupper kan man tillsammans med de äldre personerna själva söka kunskaper om samband mellan sjukdom, hälsa och behov av vård. På samma sätt kan man tillsammans med berörda arbeta med kvalitetskriterier samt frågor om hur väl utbudet av tjänster och stöd svarar mot behoven.

- **Organisation av äldres vård och omsorg** har successivt förändrats bland annat genom Ädelreformen. Redan innan Ädelreformen hade inom vårt län införts en ekonomistyrning för äldre patienter inom akutsjukvården som var medicinskt färdigbehandlade. Även efter Ädelreformen har stora förändringar skett som i sig bör påverka organisationen. Dit räknas utvecklingen av ny medicinsk teknologi som drastiskt förkortar vårdtiderna inom akutsjukvården samtidigt som ny teknik kommer att innebära att alltmer av vården kommer att kunna ske utanför sjukhuset. Situationen för de äldre bygger i stor utsträckning på samverkan och samordning mellan olika vårdgivare. Detta gör att helt andra former för samverkan kan behövas än det som uttrycks i ett vårdkedjeperspektiv. Andra former av politisk styrning kan prövas i form av gemensamma nämnder. Ett sådant arbete planeras i en del av länet. Organisation är inget statiskt och därför ser vi detta som ett av FoU-områdena där vill utvärdera och utveckla styrning och organisation för att ytterst få en verksamhet som svarar mot de krav vi ställer. Ett tvärvetenskapligt forskningsprogram ”Paradigmskifte i äldrevården” berör också ovanstående frågeställningar och kommer till vissa delar att behandlas inom det regionala FoU-centret. BIL 3

- **Äldres läkemedelsanvändning** är ett mycket eftersatt område trots stora kostnader för samhället och landstingen, vilket beskrivits i ett flertal utvärderingar. Dokumentation av dessa frågor är idag bristfällig, men den är synnerligen angelägen mot bakgrund allt kostsammare läkemedelsbehandlingar och ofta förekommande överkonsumtion av läkemedel. Mer systematiserad och delvis ny kunskap inom området måste komma fram. Länsgeriatriska kliniken samverkar idag med apotekarutbildningen inom Uppsala universitet och ett intensivt arbete pågår även inom läkemedelskommittén med en expertgrupp gällande äldres läkemedelsanvändning. I det fortsatta arbetet krävs samverkan med företrädare för verksamheterna inom äldreomsorgen, patientansvariga läkare och de medicinskt ansvariga sjuksköterskorna. Det är särskilt angeläget att för de äldre som konsumerar många olika läkemedel, ha en helhetssyn. Detta kan ske genom utvecklande av läkemedelsprofiler, elektroniska recept och ökade förutsättningar för den patientansvarige läkaren att göra en helhetsbedömning av den äldres läkemedelskonsumtion. Kompetensutveckling på alla nivåer om frågor kring äldre och läkemedel ses som viktig utvecklingsfaktor, men också en ökad kunskap hos patient och närstående genom att läkemedelsinformationen förbättras.

- **Frivilligarbete** - I den framtida vården och omsorgen av de äldre ser vi ett växande gap mellan behov och tillgängliga resurser. Detta gör att vi kommer att få se och redan ser att nya former av vård och omsorg i frivillig regi växer fram. Inte minst insatser från närstående syns alltmer betydelsefulla. En beskrivning och analys av dessa insatser och hur de samspelar med landstingets och kommunernas verksamheter skulle kunna göras. Det kan även vara mer organiserad volontärverksamhet, väntjänst och verksamhet i olika kyrkors regi mm. En sådan verksamhet kan ha en positiv verkan inte bara för de som får del av den utan också för de som engageras i den. Det är viktigt att denna verksamhet får vidareutvecklas. Idag saknas dock i stor utsträckning kunskap om effekterna av detta

arbete, vilka risker som kan finnas, påverkan på ordinarie verksamhet, dialogen mellan frivilligorganisationer och offentliga verksamheter, olika organisationslösningar, kunskap och kompetens som finns i frivillighetsarbetet mm.

De fyra temaområdena är de basområden som vi vill profilera inom FoU-centret. Kopplat till dessa områden ser vi även andra områden som kommer vara ett stöd och hjälp när vi fortsätta utvecklingen inom de fyra temaområdena. Ett sådant område är behovet av en struktur för kunskapsöverföring och vårdutveckling mellan olika vårdområden. Ett annat sådant stöd som vi vill ta till oss är utvecklingen av informationsteknologi som kommer ha en bäring både mot den enskilde som ett redskap för autonomi och välbefinnande men också mot användningen av IT för att överföra information mellan huvudmän och vårdformer. Speciellt det senare perspektivet kan komma ha ett avgörande inflytande på organisationsstruktur som vi tar upp i ett av temaområdena.

4.4 Metoder

På ett övergripande plan utvecklas kontakterna, broar byggs mellan Uppsala universitet och kommunernas och landstingets äldreomsorg/hälso- och sjukvård i syfte att stimulera, initiera och medverka i forsknings- och utvecklingsprojekt samt att sprida kunskaper om för verksamheterna relevant forskning.

För att genomföra ambitionerna inom de fyra temaområdena kan olika metoder prövas. Sådana metoder kan vara

- forskningscirklar
- fokusgrupper
- erfarenhetsutbyten genom kollegiegranskning och seminarier
- temadagar
- utbildning
- FoU-projekt

En viktig funktion för ett FoU-centrum är att tillvarata och medverka till att kompetensen hos äldrevårdens/-omsorgens personal utvecklas. Detta kan ske på många olika sätt. Ett strategiskt område handlar om reflektion och metodutveckling:

Vilka är målen för äldrevården? Vilka delmål vill vi som personal i äldrevården formulera för arbetet med våra klienter? Vilka medel tror vi på för att nå dessa mål? Varför tror vi på de mål-medelsamband vi har formulerat? Hur ska vi göra för att ta reda på om dessa mål-medelsamband finns? Vad gör vi om dessa samband inte finns?

Dessa och liknande frågor kan forma utgångspunkter för en typ av fortgående kompetensutveckling inom FoU-centret. Reguljära utbildningsinsatser i form av föreläsningar och litteraturstudier varvas med att personalen i äldreomsorgen, med handledning som stöd, genomför projekt i den egna yrkesverksamheten. Projekten kan drivas inom en personalgrupp i syfte att stärka en gemensam professionell identitet, eller på tvärs över flera personalgrupper för att öva upp och effektivisera samverkan, eller mellan personal och klienter.

En annan projektarbetsform som är intressant att pröva är problembaserat lärande för klienter/omsorgsmottagare, genomfört av dessa tillsammans med personalen.

Erfarenhet från och kunskaper om sådana FoU-metoder finns vid universitetets pedagogiska institution.

4.5 Organisation

Äldresamråd
Samverkan mellan landstingets och kommunernas FoU-verksamheter för äldre organiseras i form av ett FoU-samråd – s k Äldresamråd. Äldresamrådet är ett samarbetsorgan mellan landstinget, kommunerna och Uppsala universitet. Begreppet samråd betonar det funktionella samarbetet och ett nätverksinriktat arbetssätt. Samrådet innebär att den löpande dialogen mellan forskning och praktik får ett särskilt forum. Äldresamrådet utgör en utvidgning av äldreområdet inom kommunernas pågående FoU-stödprojekt. Syfte med Äldresamrådet är

- Att fungera som ett kreativt och analyserande forum för diskussioner om projektidéer med FoU-anknytning från huvudmännen
- Att initiera FoU-projekt i samverkan mellan landsting, kommuner och universitet
- Att fungera som forum för gemensam utveckling
- Att fylla en konsultativ roll i FoU-frågor
- Att utveckla samverkan mellan ingående parter
- Att utarbeta verksamhetsplan

Representation i Äldresamrådet utgörs av personer med ett ledningsansvar från landstinget, kommunerna och universitetet

Tjänstemannastab/kansli

Speciellt tjänstemannastöd: Det speciella tjänstemannastödet utgörs av 1,0 tjänst från landstinget och 1,0 tjänst från kommunförbudet samt 0,5 sekreterartjänst. Lämplig kompetens ska vara erfarenhet av FoU, erfarenhet från verksamheter och förmåga att hitta nya vägar/samverkanslösningar. Det speciella forskarstödet utgörs av 1,0 forskartjänst. Dessa tjänster ska kunna delas i deltider om så är lämpligt.

Landstinget och Kommunförbundet tillsätter varsin heltidstjänst samt finansierar tillsammans 1,0 forskartjänst. Landstinget och kommunerna finansierar också tillsammans 0,5 sekreterartjänst.

Uppgifter för tjänstemannastödet ska vara:

- att identifiera behov av FoU-stöd inom landstingets och kommunernas verksamheter för äldre
- att utveckla metoder och strategier för att bedriva FoU-arbete
- att stimulera, handleda och bedriva FoU-projekt
- att vara brobyggare mellan forskning och landstingets och kommunernas verksamheter
- att samordna aktiviteterna inom det regionala FoU-centret
- att driva förankringsarbete
- att utveckla kontakterna med andra universitet, högskolor och lokala/regionala kunskapscentra i landet
- att insamla och sprida information om relevant forskning

- att ansvara för temadagar
- att sammanställa erfarenheter från projekt och sprida information
- att dokumentera erfarenhet från FoU-centrets verksamhet

Tjänsterna samordnas administrativt från Kommunförbundet.

Politisk styrning

Landstingets och kommunernas samarbetsorgan – Läns-LAKO har det yttersta ansvaret för FoU-centrum och godkänner av Äldresamrådet utarbetad verksamhetsplan samt tillskapar/godkänner ekonomiska ramar.
Äldresamrådets verksamhet rapporteras till läns-LAKO årligen

Referensgrupp

De äldres egna organisationer i C län kommer att utgöra referensgrupper och adjungeras till vissa av äldresamrådets möten samt vara samtals- och samverkansparter för tjänstemannastaben i olika frågor.

Projektgrupper

Kring varje temaområde bildas en projektgrupp med representanter från olika verksamheter. För att få till stånd ett smidigt samarbete mellan ingående verksamheter bör det finnas avsatta medel för definierade utvecklingsprojekt inom ovan nämnda temaområden. Det handlar här främst om lönemedel för personal, för att kunna frikoppla personer från de hårt tränga verksamheterna.

4.6 Koppling till Uppsala universitets äldreforskning (Nationellt forskningsinstitut för äldreforskning) enligt avsiktsförklaring samt kommunernas FoU-stödprojekt

Det FoU-centrum som landstinget och kommunerna avser att etablera ska vara en öppen organisation som ska kunna samarbeta med olika aktörer. Det nationella forskningsinstitut som Uppsala universitet söker medel för kommer att vara en naturlig samarbetspartner. Den verksamhet som universitetet planerar utgör ingen förutsättning för det FoU-centrum som landsting och kommuner avser att etablera. Grunden för det fortsatta arbetet är dock den avsiktsförklaring som kommuner, landsting och Uppsala universitet undertecknat.

Samordning mellan det regionala FoU-centret inom äldreområdet och kommunernas pågående FoU-stödprojekt sker genom att äldreområdet utvidgas inom ramen för den befintliga FoU-verksamheten och en delvis ny samrådsgrupp tillskapas - Äldresamrådet.

4.7 Uppföljning/utvärdering

Inom ramen för det speciella tjänstemannastödet görs årlig uppföljning. En opartisk instans/verksamhet, t ex från någon annan FoU-miljö, får i uppdrag att göra årlig utvärdering.

4.8 Spridning av erfarenheter

Erfarenheter från FoU-verksamheten avses spridas på flera sätt:

- Genom aktiv medverkan i projektgrupper och andra FoU-aktiviteter fångas och skapas ett engagemang för de frågor och den verklighet som studeras. Genom delaktighet i projektgrupper mm sker också en kunskapsbildning som innebär en direkt återföring av erfarenheter till den egna verksamheten

- Genom seminarier och temadagar sprids erfarenheterna också till andra berörda

- Rapporter från utvecklingsprojekt delges berörda verksamheter i kommuner och landstinget

- Forskningsprojekt avrapporteras i skriftlig form, även i version som riktar sig till användarna av kunskapen

För övrig spridning tillskapas gemensam hemsida och gemensamma nyhetsbrev där utveckling av FoU-projekt och resultat kontinuerligt följs. Detta ansvar åvilar tjänstemannastödet.

5. Kostnader per år och under treårsperioden

3.0 heltidstjänster á 500 000 kr	1 500 000
0,5 sekreterartjänst	175 000
Projektmedel inkl vikariatsersättning, utbildning, viss projektledning mm	800 000
Temadagar/temautbildning	50 000
Resor, konferenser	125 000
Äldresamrådet (resor, konferenser mm)	100 000
Utvärdering	50 000
Lokaler inkl dator och telefon	200 000
Summa	**3 000 000**

5.2 Finansiering

Från Socialdepartementet ansöks om 1 500 000 kr per år under treårsperioden vilket innebär 4 500 000 totalt. Landstinget och kommunerna delar sinsemellan på hälften av kostnaderna – d v s vardera part bidrar med 750 000 kr per år under en treårsperiod vilket innebär 2 250 000 kr totalt för vardera part.

6. FoU-verksamhetens utveckling i ett längre perspektiv

Huvudmännens ambitioner är att vidareutveckla FoU-verksamheten efter treårsperioden. Projektperioden ses som ett sätt att etablera gemensam FoU-verksamhet. Utvärderingar får visa former för den fortsatta FoU-verksamheten. Den nya modell för samverkan och det nya perspektiv som introduceras innebär att landstingets och kommunernas praktiska verksamheter för äldre knyts närmare universitetets forskning och utbildning. Det ger också möjligheter att utveckla en bredare samverkan med flera olika institutioner utifrån verksamheternas praktiska frågeställningar.

Uppsala i april 1999

Annika Lindh
Ordförande för Kommunförbundet
Uppsala län

Mats O Karlsson
Landstingsstyrelsens ordförande
Landstinget i Uppsala län